

**STANDARDIMINE JA STANDARDISEGA
SEOTUD TEGEVUSED**
Põhisõnavara

Standardization and related activities
General vocabulary
(ISO/IEC Guide 2:2004)

EESTI STANDARDI EESSÕNA

Käesolev Eesti standard:

- on Euroopa standardi EVS-EN 45020:2006 “Standardization and related activities. General vocabulary” ingliskeelse teksti identne tõlge eesti keelde ning tõlgendamise erimeelsuste korral tuleb lähtuda ametlikes keeltes avaldatud tekstidest,
- omab sama staatust, mis jõustumisteate meetodil vastuvõetud originaalversioon ja asendab standardi EVS-EN 45020:2005.
- on kinnitatud Eesti Standardikeskuse 19.02.2008 käskkirjaga nr 23,
- jõustub sellekohase teate avaldamisel EVS Teataja 2008. aasta märtsikuu numbris.

Standardi tõlke koostas Standardikeskus, eestikeelse kavandi kohta kommenteerimis-perioodil laekunud arvamuste alusel on koostatud standardi lõppkavand.

Standardi mõnele sätetele on lisatud Eesti olusid arvestavaid märkusi, selgitusi ja täiendusi, mis on tähistatud Eesti maatahisega EE.

Käesolev Eesti standard sisaldab termineid eesti, inglise, saksa, prantsuse, soome, rootsi ja vene keeles. Võrreldes Euroopa standardiga on välja jäetud hispaania- ja itaaliakeelsed terminid. Lisatud on soomekeelsed terminid Soome standardist SFS-EN 45020:2007.

Standardis kasutatakse läbivalt ingliskeelse termini “regulation” eestikeelse vastena “eeskiri”. Vastavalt kontekstile võib olla sobiv või sobivam kasutada ka eesti keeles sõna “õigusakt” või “õigusnorm”. Kuna erinevalt alternatiivsetest terminitest sobis “eeskiri” läbivalt standardis kõikjale, on eelistatud seda. Mõningatel juhtudel on esitatud paralleeltermin eeskiri/õigusakt.

Enamasti on iga eestikeelse mõiste jaoks esitatud üks termin. Mõningatel juhtudel on toodud võrdväärseid rööpterminid, mis omavahel on eraldatud komaga. Nurksulgudes toodud osi on terminites võimalik välja jätta.

Euroopa standardimisorganisatsioonide poolt rahvuslikele liikmetele Euroopa standardi teksti kättesaadavaks tegemise kuupäev on 13.12.2006.

Date of Availability of the European Standard
EN 45020:2006 is 13.12.2006.

Käesolev standard on eestikeelne [et] versioon Euroopa standardist EN 45020:2006. Teksti tõlke avaldas Eesti Standardikeskus ja see omab sama staatust ametlike keelte versioonidega.

This standard is the Estonian [et] version of the European Standard EN 45020:2006. It was translated by Estonian Centre for Standardisation. It has the same status as the official versions.

ICS 01.040.01 Üldküsimused. Terminoloogia. Standardimine. Dokumentatsioon
sõnavara; 01.120 Standardimine. Põhireglid
Võtmesõnad: standardimine, põhimõtted, määratlused, sõnavara
Hinnagrupp RV

Standardite reprodutseerimis- ja levitamiseõigus kuulub Eesti Standardikeskusele

Andmete paljundamine, taastekitamine, kopeerimine, salvestamine elektroonilisse süsteemi või edastamine ükskõik millises vormis või millisel teel on keelatud ilma Eesti Standardikeskuse poolt antud kirjaliku loata.

Kui Teil on küsimusi standardite autorikaitse kohta, palun võtke ühendust Eesti Standardikeskusega:
Aru 10 Tallinn 10317 Eesti; www.evs.ee; Telefon: 605 5050; E-post: info@evs.ee

EUROOPA STANDARD

EN 45020

EUROPEAN STANDARD

NORME EUROPÉENNE

EUROPÄISCHE NORM

December 2006

ICS 01.040.01; 01.120

Supersedes EN 45020:1998

English version

**Standardization and related activities - General vocabulary
(ISO/IEC Guide 2:2004)**

Normalisation et activités connexes - Vocabulaire général
(ISO/IEC Guide 2:2004)

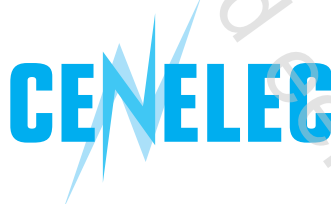
Normung und damit zusammenhängende
Tätigkeiten - Allgemeine Begriffe (ISO/IEC
Guide 2:2004)

This European Standard was approved by CEN and CENELEC on 5 November 2006.

CEN and CENELEC members are bound to comply with the CEN/CENELEC Internal Regulations which stipulate the conditions for giving this European Standard the status of a national standard without any alteration. Up-to-date lists and bibliographical references concerning such national standards may be obtained on application to the CEN Management Centre or to any CEN or CENELEC member.

This European Standard exists in three official versions (English, French, German). A version in any other language made by translation under the responsibility of a CEN and/or CENELEC member into its own language and notified to the CEN Management Centre has the same status as the official versions.

CEN and CENELEC members are the national standards bodies and national electrotechnical committees, respectively, of Austria, Belgium, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland and United Kingdom.

CEN Management Centre:
rue de Stassart, 36 B-1050 Brussels

CENELEC Central Secretariat:
rue de Stassart, 35 B-1050 Brussels

SISUKORD		CONTENTS	
	Lk		Page
EESSÕNA	3	FOREWORD	3
SISSEJUHATUS	5	INTRODUCTION	5
KÄSITLUSALA	7	SCOPE	7
NORMIVIITED	8	NORMATIVE REFERENCES	8
1 Standardimine	9	1 Standardization	9
2 Standardimise eesmärgid	14	2 Aims of standardization	14
3 Normdokumendid	16	3 Normative documents	16
4 Standardite ja eeskirjade eest vastutavad asutused	22	4 Bodies responsible for standards and regulations	22
5 Standardite liigid	26	5 Types of standards	26
6 Standardite harmoneerimine	29	6 Harmonization of standards	29
7 Normdokumentide sisu	33	7 Content of normative documents	33
8 Normdokumentide struktuur	37	8 Structure of normative documents	37
9 Normdokumentide koostamine	38	9 Preparation of normative documents	38
10 Normdokumentide kasutuselevõtmine	41	10 Implementation of normative documents	41
11 Viited standarditele õigusaktides/eeskirjades	43	11 References to standards in regulations	43
12 Vastavushindamine	46	12 Conformity assessment	46
Tähestikregistrid		Alphabetical indexes	
Eesti terminite tähestikregister (et)	47	Estonian alphabetical index (et)	47
Inglise terminite tähestikregister (en)	48	English alphabetical index (en)	48
Saksa terminite tähestikregister (de)	51	German alphabetical index (de)	51
Prantsuse terminite tähestikregister (fr)	53	French alphabetical index (fr)	53
Soome terminite tähestikregister (fi)	57	Finnish alphabetical index (fi)	57
Rootsi terminite tähestikregister (sv)	58	Swedish alphabetical index (sv)	58
Vene terminite tähestikregister (ru)	60	Russian alphabetical index (ru)	60

EESSÕNA

ISO/IEC *Guide* 2:2004 tekst on võetud kasutusele Euroopa standardina EN 45020:2006.

Käesolevale Euroopa standardile tuleb anda rahvusliku standardi staatus kas identse teksti või jõustumisteate avaldamisega hiljemalt 2007. a juuniks ning sellega vastuolus olevad rahvuslikud standardid peavad olema kehtetuks tunnistatud samuti hiljemalt 2007. a juuniks.

Käesolev standard asendab standardit EN 45020:1998 ning ei sisalda (endisi) jaotisi 12 kuni 17, mis on asendatud standardiga EN ISO/IEC 17000:2004 "Vastavushindamine. Sõnavara ja üldpõhimõtted (ISO/IEC 17000:2004)"

Tähelepanu juhitakse asjaolule, et käesoleva standardi mõnedele sätetele võib kehtida patendiõigus. CENi ega CENELECi ei saa pidada vastutavaks selliste õiguste tuvastamisel.

ISO *Guide* 2 esimese väljaande avaldas ISO 1976. aastal. See koostati *United Nations Economic Commission for Europe* (UN/ECE) poolt koostöös ISOga eesmärgiga kõrvaldada standardite vähesest harmoneeritusest ja standardite oskamatus rakendamisest põhjustatud tõkked rahvusvahelisele kaubandusele.

ISO *Guide* 2 teine, kolmas ja neljas väljaanne lisasid üldise plaanita, organiseerimata ja suuremal või vähemal määral grupeeritult, uusi termineid ja määratlusi. ISO Council andis 1981. aastal ISO Committee on standardization principles (ISO/STACO), milles osaleb ka IEC ja UN/ECE esindaja, koostöös ISO Committee on conformity assessment

FOREWORD

The text of ISO/IEC *Guide* 2:2004 has been taken over as European Standard EN 45020:2006.

This European Standard shall be given the status of a national standard, either by publication of an identical text or by endorsement, at the latest by June 2007, and conflicting national standards shall be withdrawn at the latest by June 2007.

This European Standard supersedes EN 45020:1998 and does not include Clauses 12 to 17 of EN 45020:1998 superseded by EN ISO/IEC 17000:2004 'Conformity assessment-Vocabulary and general principles (ISO/IEC 17000:2004)'.

Attention is drawn to the possibility that some of the elements of this document may be the subject of patent rights. CEN and CENELEC shall not be held responsible for identifying any or all such patent rights.

The first edition of ISO *Guide* 2 was published by ISO in 1976. It was prepared by the United Nations Economic Commission for Europe (UN/ECE) in consultation with ISO, primarily to facilitate the work of the UN/ECE aimed at removal of barriers to international trade arising from lack of harmonization of standards or inadequate international application of standards.

The second, third and fourth editions of ISO *Guide* 2 added new terms and definitions in more or less isolated groups, within no overall planned framework. Work on a systematically structured revision was authorized by the ISO Council in 1981 as the principal task of a working group within the ISO Committee on standardization principles

(ISO/CASCO) ja *International Laboratory Accreditation Conference* (ILAC) töörühmale volitused juhendi ülesehituse korrastamiseks.

Korrastamise peamiseks põhjuseks oli UN/ECE vajadus täielikult struktureeritud ISO *Guide 2* järele, mis arvestaks UN/ECE *Government Officials Responsible for Standardization Policies* tõstatatud probleemidega ja UN/ECE *Working Party on Building* poolt pakutud terminoloogiaga. Lisaks avaldas ISO, mõnikord ka koostöös IECga, üha enam juhendeid standardimispoliitika ja -protseduuride kohta. Vältimaks terminoloogilisi ebakõlasid oli vajalik luua selge arusaam alus-kontseptsioonist koos üheselt mõistetavate üldterminite ja määratlustega.

Selle tulemusena valminud *Guide 2* viies väljaanne avaldati esmakordselt ISO/IEC ühisväljaandena 1986. aastal.

1991. aastal avaldatud kuues väljaanne hõlmas muudatusi, mis koostati vastusena ISO ja IEC liikmete ning *General Agreement on Tariffs and Trade* (GATT) küsimustele, UN/ECE soovidele ning arvestades ISO/CASCO ettepanekuid.

1996. aastal avaldatud seitsmes väljaanne säilitas varasema struktuuri grupeerides seotud teemad üldiste jaotiste alla. Selle tulemusena moodustavad standardimist puudutavad jaotised 1 kuni 11 järjestuse üldisemast spetsiifilisemani. Analoogselt hõlmasid jaotistes 12 kuni 17 toodud terminid ja määratlused vastavushindamise laia spektri. Viimased jaotised muudeti ISO/CASCO soovitude põhjal, et väljendada vastavushindamistegevustes toimunud arenguid ning kiideti heaks 1994. aastal ISO ja IEC rahvuslike

(ISO/STACO), including IEC and UN/ECE spokesmen and in cooperation with the ISO Committee on conformity assessment (ISO/CASCO) and the International Laboratory Accreditation Conference (ILAC).

The main reason for this activity was a request from UN/ECE for complete and urgent revision of ISO Guide 2 to take into account a number of specific problems raised by the UN/ECE Government Officials Responsible for Standardization Policies as well as the proposed terminology being prepared in the UN/ECE Working Party on Building. Moreover, ISO was publishing an increasing number of Guides on standardization policies and procedures, several of them in conjunction with IEC. To guard against terminological inconsistencies, a clear understanding of basic concepts needed to be established, and unambiguous general terms and definitions provided.

The resulting fifth edition of Guide 2 was issued, for the first time as a joint ISO/IEC publication, in 1986.

The sixth edition (1991) incorporated amendments in response to specific questions raised by ISO and IEC members, requests from the General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) and the UN/ECE, and proposals from ISO/CASCO.

The seventh edition (1996) preserved the structure of its recent predecessors by grouping related concepts under generic clause headings. Thus, Clauses 1 to 11 concerned standardization, proceeding from the more general to more specific aspects. Similarly, the terms and definitions given in the revised Clauses 12 to 17 covered the broad spectrum of conformity assessment. These latter clauses were modified on the recommendations of ISO/CASCO to reflect developments in conformity

liikmete poolt. Eesmärgiks ei olnud kõikehõlmav klassifitseerimine vaid järgmise järjestuse määramine:

- 1) toote, protsessi või teenuse omaduste määramine (jaotis 13),
- 2) omaduste võrdlemine nõuetega, vastavuse hindamine (jaotis 14),
- 3) vastavuse tagamine, nt tarnija vastavusavaldusega või sertifitseerimisega (jaotis 15).

Käesolev kaheksas (2004. a) väljaanne on seitsmenda väljaandega identne välja arvatud vastavushindamist puudutavad terminid ja määratlused (seitsmenda väljaande jaotised 12 kuni 17), mis on välja jäetud ja asendatud normiviitega standardile EN ISO/IEC 17000 "Vastavushindamine. Sõnavara ja üldpõhimõtted (ISO/IEC 17000:2004)."

Vastavalt CEN/CENELECI sisereeglitele peavad käesoleva Euroopa standardi rahvusliku standardina kasutusele võtma järgmised riigid: Austria, Belgia, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Island, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Šveits, Taani, Tšehhi Vabariik, Ungari ja Ühendkuningriik.

SISSEJUHATUS

ISO ja IEC tegelevad üheskoos rahvusvahelise standardimise raamistikuga, haarates peamiselt suurt tehniliste küsimuste ringi, on standardimise üldisem mõiste jäänud väljapoole nende pädevust. Vastavalt ISO ja IEC eesmärkidele, tuleb määratlust **standardimine** (1.1) seostada **standardi** (3.2) ja **konsensuse** (1.7) määratlustega.

assessment activities, and were approved by the national bodies of ISO and IEC in 1994. They were not intended to provide a comprehensive classification but included, in particular, concepts related to the following typical sequence:

- 1) determination of product, process or service characteristics (Clause 13);
- 2) comparison of characteristics with specified requirements, i.e. conformity evaluation (Clause 14);
- 3) assurance of conformity, e.g. by supplier's declaration or by certification (Clause 15).

This eighth edition (2004) is identical to the seventh edition except that the terms and definitions on conformity assessment (in Clauses 12 to 17 in the 7th edition) have been deleted and replaced by a normative reference to EN ISO/IEC 17000, Conformity assessment – Vocabulary and general principles (ISO/IEC 17000:2004).

According to the CEN/CENELEC Internal Regulations, the national standards organizations of the following countries are bound to implement this European Standard: Austria, Belgium, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland and United Kingdom.

INTRODUCTION

Whilst ISO and IEC jointly provide the international framework for standardization, covering a wide range of mainly technical matters, the general concept of standardization extends beyond their terms of reference. For ISO and IEC purposes, the definition of **standardization** (1.1) should accordingly be read in conjunction with the definitions of **standard** (3.2) and **consensus** (1.7).

Üldterminoloogilised põhimõtted, millest juhenduti Guide 2 uustöötlustes peale 1986. a, on kehtestanud ISO tehniline komitee TC 37 “*Terminology (principles and coordination)*”.

Spetsiifilisemaid mõisteid selgitavaid termineid võib üldjuhul moodustada üldisemate terminite kombinatsioonina. Viimatimainitud terminid moodustavad “ehitusplokid” ning terminite kombineerimine ja määratluste ülesehitus põhineb käesolevas väljaandes sellisel lähenemisviisil, millest lähtuvalt ekvivalentsed inglise, prantsuse ja vene terminid sisaldavad samu ”ehitusplokkke”.

Selliselt on täiendavad terminid selles juhendis ka moodustatud. Näiteks terminit “**ohutusstandard**” (safety standard) võib määratleda kui **standardit** (3.2) vastuvõetamatu riski puudumise kohta (“**ohutuse**” määratlus 2.5).

Mõne termini sulgudes olevad sõnad “(...)” võib välja jätta, kui nad pole sobivad või võivad põhjustada valesti mõistmist.

Käesolevas väljaandes sisalduvad terminid on vahetult ekvivalentsed inglise, prantsuse ja saksa keeles. Nad on koostatud nii lühidalt kui võimalik. Määratlustes esmakordselt esinevad terminid, mis ise on määratletud käesolevas väljaandes, on trükitud paksus kirjas.

Määratluste juurde lisatud märkused pakuvad täpsustusi, selgitusi või näiteid, et lihtsustada kirjeldatud mõistetest arusaamist. Teatavatel juhtudel võivad märkused eri keeltes lingvistiliste erinevuste tõttu olla erinevad, samuti võib tuua lisamärkusi.

The general terminological principles guiding the revisions of Guide 2 since 1986 have been those established by Technical Committee ISO/TC 37, *Terminology (principles and coordination)*.

Terms expressing more specific concepts may generally be constructed by a combination of terms representing more general concepts. The latter terms thus form “building blocks”, and the selection of terms and the construction of definitions within this Guide has been based on this approach in cases where equivalent English, French and Russian combined terms contain the same “building blocks”.

In this way, additional terms can be readily constructed within the framework of the Guide. For example, the term **safety standard** can be defined as a **standard** (3.2) concerned with freedom from unacceptable risk of harm (definition of **safety** in 2.5).

Words placed between parentheses “(...)” within some terms may be omitted if it is unlikely that this will cause confusion.

The definitions included in this Guide are directly equivalent in the English, French and German languages. They have been drawn up as concisely as practicable. Where they first occur in other definitions, terms which have themselves been defined in this Guide are printed in bold type.

The notes appended to certain definitions offer clarification, explanation or examples to facilitate understanding of the concepts described. In certain cases, the notes may differ in different languages for linguistic reasons, or additional notes may be given.

Teaduses ja tehnikas kasutatakse ingliskeelset sõna “**standard**” kahes eri tähenduses: tehniline normdokument, nagu ta on määratletud 3.2 (prantsuse keeles “**norme**”, saksa keeles “**Norm**”) ja kui mõõtühiku ülekande vahend (prantsuse “**étalon**”, saksa keeles “**Eichmaß**”). Käesolevas väljaandes on seda kasutatud ainult esimeses tähenduses. Teine kuulub “*International vocabulary of basic and general terms in metrology (VIM)*” alasse.

In science and technology, the English word “**standard**” is used with two different meanings: as a normative document as defined in 3.2 (in French “**norme**”, in German “**Norm**”) and also as a measurement standard (in French “**étalon**”, in German “**Eichmaß**”). This Guide is concerned solely with the first meaning. The second is the province of the *International vocabulary of basic and general terms in metrology (VIM)*.

KÄSITLUSALA

Standard esitab standardimise ning sellega seotud tegevuste üldterminid ja määratlused. Standardi eesmärk on oluliselt parandada vastastikust arusaamist CENi ja CENELECi liikmete ning rahvusvahelises, regionaalses või rahvuslikus standardimises osalevate mitmesuguste valitsusasutuste või valitsusväliste organisatsioonide vahel. Selle eesmärk on ka õppetöös ja teatmaterjalina kasutamiseks sobiva allikmaterjali saamine, milles esitatakse lühidalt standardimise, sertifitseerimise ja laborite akrediteerimise teoreetilised ja praktilised põhimõtted.

Väljaande eesmärk pole korrata määratlusi, mis on toodud üldotstarbelistes või teistes autoriteetsetes rahvusvahelistes sõnastikes.

Märkus 1. Sellest seisukohast lähtudes on erilist tähelepanu pööratud väljaandele “*International vocabulary of basic and general terms in metrology (VIM)*”, mis on valminud ISO, IEC, BIPM, IFCC, IUPAC, IUPAP ja OIML ühistööna ja avaldatud 1993. aastal (teine väljaanne).

SCOPE

This document provides general terms and definitions concerning standardization and related activities. It is intended to contribute fundamentally towards mutual understanding amongst the members of CEN, CENELEC and the various governmental and non-governmental agencies involved in standardization at international, regional and national levels. It is intended also to provide a suitable source for teaching and for reference, briefly covering basic theoretical and practical principles of standardization, certification and laboratory accreditation.

It is not the aim of this Guide to duplicate definitions of terms adequately defined for general purposes in other authoritative international vocabularies.

NOTE 1. From this point of view, particular attention is drawn to the *International vocabulary of basic and general terms in metrology (VIM)* jointly prepared by ISO, IEC, BIPM, IFCC, IUPAC, IUPAP and OIML, and published in 1993 (second edition).

Märkus 2. Lisaks CEN ja CENELECI ametlikes keeltes (inglise, prantsuse ja saksa) terminitele on esitatud ka vastavate liikmesriikide poolt koostatud ekvivalentsed terminid alljärgnevat keeltes:

- vene (ru);
- hispaania (es);
- itaalia (it);
- hollandi (ne);
- rootsi (sv).

EE märkus. Käesolevast eestikeelsest standardist on hispaania- ja itaaliakeelsed terminid välja jäetud.

NORMIVIITED

Alljärgnevalt loetletud dokumendid on vältimatult vajalikud käesoleva dokumendi rakendamiseks. Dateeritud viidete korral kehtib üksnes viidatud väljaanne. Dateerimata viidete korral kehtib viidatud dokumendi uusim väljaanne koos võimalike muudatustega.

EN ISO/IEC 17000 "Vastavushindamine. Sõnavara ja üldpõhimõtted (ISO/IEC 17000:2004)."

EE märkus. Standard on avaldatud eesti keelsena EVS-EN ISO/IEC 17000.

NOTE 2. In addition to the terms given in the official languages of CEN and CENELEC (English, French and German), equivalent terms provided by the relevant member bodies are given in the following languages:

- Russian (ru);
- Spanish (es);
- Italian (it);
- Dutch (nl);
- Swedish (sv).

EE NOTE. Spanish and Italian terms are not given in this Estonian version of the standard.

NORMATIVE REFERENCES

The following referenced documents are indispensable for the application of this document. For dated references, only the edition cited applies. For undated references, the latest edition of the referenced document (including any amendments) applies.

EN ISO/IEC 17000, *Conformity assessment – Vocabulary and general principles* (ISO/IEC 17000:2004).

EE NOTE. Referenced standard is also published in Estonian EVS-EN ISO/IEC 17000.